

umetnosti ne mogu dostići horizont na kojem se nalazi ideja lepote, jer nisu u stanju da joj se približe.

Aristotel, međutim, zaključuje da umetnost ima *blagotvoran* uticaj na dušu – „da bi se pak razvile moralne navike u duši, oni koji su odgovorni za vaspitanje omladine, učitelji i zakonodavci, moraju stvoriti kod nje ponašanje usklađeno sa pravim razumom, ni suviše plašljivo, ni suviše naglo, ni suviše rasipničko, ni suviše škrto“. Uticaj koji umetnost ima u obrazovno – pedagoškom smislu je neosporan, ali to znači da ta vrsta uticaja treba da bude usklađena sa razumom – što dalje govori da razlika između Platonovog i Aristotelovog stava o ulozi mimetičkog pesništva na formiranje pravih vrednosti zajednicu nije toliko drastična, jer i Aristotel tvrdi da ta vrsta uticaja mora biti izbalansirana. Iako Platon u "Državi" tvrdi da umetnik „neće ništa znati niti će ispravno misliti o stvarima koje podražava“, a Aristotel u "Fizici" tvrdi da umetnost „s jedne strane, dovršava ono što priroda ne može proizvesti, a s druge oponaša“ – to ne znači da su im mišljenja o obrazovno – vaspitnoj ulozi mimetičke umetnosti potpuno suprotstavljena – naprotiv, za taj oblik umetnosti Platon zahteva propisivanje određenih uslova, a Aristotel zahteva njihovo usklađivanje od strane onih koji su odgovorni za vaspitanje omladine. Značajna razlika je, međutim, u tome što je Platon to propisivanje zahtevao sa stanovišta *razvoja države*, a Aristotel sa stanovišta *fundiranja pesničke umetnosti*.

U pogledu neposrednog efekta koji pesništvo izaziva, Aristotel u "Retorici" smatra da je slušaocima potrebno „dovesti u takvo duševno stanje da budu spremni na patnju, podsećajući ih kako su patnji bili izloženi i jači od njih, a da njima slični trpe ili su trpeli i to od onih od kojih se nisu nadali“ – jer bi u suprotnom oni zasluženo izazvali svaku kritiku koju im Platon upućuje u "Državi", a kojom smatra da pesnici, „sve to, čini se, nagrđuje dušu slušatelja, koji nemaju ustuka, naime spoznaje pravog stanja stvari“. Aristotel takođe utvđuje umetnosti pravila, ali ga je tradicija poštedela epiteta *cenзора*, jer je njegovo propisivanje pravila fundirano u „Poetici“, pa se nije stekao utisak da *filozof oblikuje umetnost, kako bi se ona uklopila u njegovu predstavu idealne države*, kako je tumačen Platon - ni zbog čega drugog, nego takođe zbog toga što je utemeljio pravila. Moralna osuda umetnosti „više je opterećivala tradiciju nego njena osuda zbog neznanja i privođenja iluzija“, pa je više i pažnje izazvala, nego Aristotelova potreba da uskladi pesništvo sa razumom.

Šeling razmatra Platonovu tematizaciju umetnosti iz II, III i X knjige Države, s pravom se pitajući da li je osuda umetnosti i progon pesnika iz umne države od strane božanskog Platona dokaz za netrpeljivost između poezije i filozofije? Odgovor nije toliko jednostavan koliko se čini – pre svega, Platon osuđuje mimetičku umetnost, a ne umetnost uopšte; zatim – pesnike proteruje ne